

Handläggare
Susanne Tidestrand
Telefon: 08-508 323 43**Till**
Utbildningsnämnden
2020-11-19

Stockholms stads program mot våld i nära relationer, hedersrelaterat våld och förtryck, prostitution, människohandel för sexuella tjänster samt sexuellt våld oberoende relationer 2021–2025

Remiss från kommunstyrelsen, KS 2020/924

Förvaltningens förslag till beslut

1. Utbildningsnämnden godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande och överlämnar det till kommunstyrelsen som svar på remissen.
2. Beslutet justeras omedelbart.

Lena Holmdahl
Utbildningsdirektör

Lee Orberson
Grundskoledirektör

Sammanfattning

I budget 2020 fick socialnämnden i uppdrag att revidera Stockholms stads program mot våld i nära relationer och hedersrelaterat våld och förtryck 2017–2020. Programmet ska vara ett stöd för ett strukturerat, kontinuerligt och långsiktigt arbete i stadens nämnder och bolag för att förebygga våld. Förslag till nytt program riktar sig till alla stadens nämnder och bolag. Målgruppen har utökats och omfattar nu våld i nära relationer, hedersrelaterat våld och förtryck, prostitution och människohandel för sexuella ändamål samt sexuellt våld oberoende relation. Även arbetsgivarperspektivet är nytt i programmet, det vill säga stadens ansvar att som arbetsgivare vid behov stötta medarbetare som utsätts för våld från närstående.

Förvaltningen ställer sig positiv till förslaget. Programmet har dock en detaljerad utformning med såväl indikatorer som preciserade aktiviteter som utpekade ansvariga nämnder ska genomföra. Förvaltningen anser att det kan bidra till minskade möjligheter att

löpande anpassa insatserna utifrån förändrade behov. Flertalet andra program i staden pekar ut de strategiska områdena och överlämnar åt nämnderna att utforma insatserna, vilket förvaltningen föredrar.

Med tanke på att programmet lägger ett ökat fokus på arbetsgivarens ansvar ser förvaltningen ett behov av stadsövergripande stödmaterial och gemensamma förhållningssätt. Förvaltningen föreslår att utbildningsnämnden godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande och överlämnar det till kommunstyrelsen som svar på remissen.

Bakgrund/Ärendet

I budget 2020 fick socialnämnden i uppdrag att revidera Stockholms stads program mot våld i nära relationer och hedersrelaterat våld och förtryck 2017–2020 och ta fram ett nytt program för perioden 2021–2025.

Det nya förslaget har tagits fram i samverkan med referenspersoner från flera nämnder och verksamheter i staden. Civilsamhällesorganisationer har också haft möjlighet att bidra med sina kunskaper och erfarenheter.

Det nya programmet utgår från den nyligen framtagna regionala strategin¹ för att förebygga och bekämpa våld i Stockholms län. Då den regionala strategin har utökat målgrupperna till att även omfatta personer utsatta för prostitution och människohandel för sexuella ändamål samt personer utsatta för sexuellt våld oberoende relation är förslaget att inkludera dessa målgrupper. Programmets syfte är att förebygga dessa olika typer av våld och att ge stöd och skydd när det likväl sker.

Nytt i programmet är även arbetsgivarperspektivet, det vill säga ansvar att som arbetsgivare vid behov stötta medarbetare som utsätts för våld från närstående.

Förslaget till nytt program riktar sig till alla stadens nämnder och bolag. I verksamhetsplanerna ska nämnder och bolagsstyrelser precisera hur de kommer att arbeta med och följa upp programmets mål och aktiviteter.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom grundskoleavdelningen i samverkan med gymnasieavdelningen, förskoleavdelningen, avdelningen för stöd

¹ Strategi för att förebygga och bekämpa våld i Stockholms län 2020 – 2026, Rapport 2019:23, Länsstyrelsen i Stockholm

kring lärande och elevhälsa samt avdelningen för personal och kompetensförsörjning.

Ärendet kommer att behandlas av den fackliga samverkansgruppen den 10 november 2020. Ärendet kommer också att behandlas av utbildningsnämndens råd för funktionshinderfrågor vid sammanträdet den 11 november 2020.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Utbildningsförvaltningen ställer sig positiv till förslaget, men önskar framföra följande synpunkter och förslag.

Programmet har en detaljerad utformning med såväl indikatorer som preciserade aktiviteter som utpekade ansvariga nämnder ska genomföra. Flertalet andra program i staden ringar i de strategiskt viktiga områdena som stadens olika nämnder och bolag ska arbeta med och överlämnar åt respektive nämnd och bolag att utforma mål och aktiviteter. Detta skapar en flexibilitet för att löpande anpassa insatserna utifrån förändrade behov och förutsättningar och är därför att föredra.

I programmets aktivitetslistor pekas i flera fall flera nämnder ut som ansvariga. Utbildningsförvaltningen ser att det finns ett behov av att förtydliga när fler nämnder ansvarar för en aktivitet om det är någon nämnd som är utpekad som ansvarig för att leda och samordna aktiviteten.

Arbetsgivarperspektivet är nytt i programmet. Det är angeläget att det finns stadsövergripande stödmaterial, kunskap och gemensamma förhållningssätt för att hantera och identifiera de frågor stadens nämnder och bolag ställs inför i egenskap av arbetsgivare kopplade till de frågor som lyfts i programmet. Det kan övervägas om det finns behov av att ta fram stödmaterial som är mer generellt och kan användas av till exempel de arbetsgivare som utför insatser på stadens uppdrag eller av arbetsgivare som ställs inför den här problematiken utan direkt koppling till kommunen som organisation.

Utbildningsförvaltningen framhåller att man vid skrivningar om anmälan till socialtjänsten bör förtydliga vilka yrkesgrupper och medarbetare som är anmälningsskyldiga att genast anmäla till socialtjänsten om de i sin verksamhet får kännedom om eller misstänker att ett barn far illa.

Det nya programmet omfattar fler målgrupper och har ett långt namn. Förvaltningen föreslår att man hittar ett förkortat namn på programmet, för att underlätta implementering och arbetet med programmet i vardagen.

Förvaltningen anser att det behöver övervägas hur man kan inkludera fristående förskolor och skolor i stadens förebyggande arbetet mot våld och vem som ansvarar för detta. I programmet bör det framgå hur fristående förskolor, skolor och andra privata aktörer kan få information om programmet och även kunna erbjudas att delta i kampanjer som riktar sig till barn, unga, vuxna och äldre.

Förvaltningen föreslår att man i texten för aktiviteten om att genomföra kampanjer före sommarlov ändrar till att skriva lov. Detta för att vi vet att barn- och tvångsäktenskap, uppfostringresor samt könsstympning kan förekomma även i anslutning till andra lov och ledigheter.

Förvaltningen saknar en analys i programmet som synliggör hur olika målgrupper kan ha behov av kombinerade och olika insatser utifrån till exempel kön, sexuell läggning, funktionsnedsättning, etnicitet eller ålder.

Utbildningsförvaltningen anser att normkritik i dagsläget är ett bättre begrepp än normmedvetenhet, då normkritik är ett begrepp som används och är allmänt känt inom både förskola och skola. Normkritik ger en signal om att vi ständigt behöver ha en kritisk och ifrågasättande syn på normer och maktordning i våra verksamheter och i det dagliga arbetet för att till exempel upptäcka och förebygga våld.

Förvaltningen anser också att det är viktigt att vid skrivningen om begreppet om barnets bästa lyfta in barnkonventionen och att konventionen blev lag i Sverige den 1 januari 2020. Förvaltningen föreslår även att artikel 19 i barnkonventionen, om barnets rätt att skyddas mot fysiskt eller psykiskt våld och mot vanvård eller utnyttjande av föräldrar eller andra vårdnadshavare, nämns i kontexten, då den är central i detta sammanhang.

Förvaltningen föreslår att vid beskrivning av våldsformen *försummelse* även inkludera barn, eftersom barn är en särskilt utsatt grupp då de är i beroendeställning till vårdnadshavare och vuxna.

Vidare föreslår förvaltningen att man i programmet förtydligar att begreppet skola inkluderar alla skolformer såsom förskola, fritidshem, förskoleklass, grundskola, grundsärskola, gymnasieskola, gymnasiesärskola och specialskola.

Under de senaste åren har utbildningsförvaltningen påbörjat ett strukturerat arbete mot våld i nära relationer och hedersrelaterat våld. Detta arbete behöver fortsätta. Det nya programmet har nya målgrupper, vilket kommer att ställa krav på en breddad kompetens och grundläggande kunskaper hos elevhälsans personal och skolledningar. Fler målgrupper och områden kommer att påverka möjligheten till att fördjupa kunskaperna inom våld i nära relation, hedersrelaterat våld och förtryck, prostitution, sex mot ersättning människohandel för sexuella tjänster och sexuellt våld oberoende relation. En av begränsningar är att hitta tid för kompetensutveckling i skolans vardag.

Under mål 4 står ”Skapa och implementera rutiner för att säkerställa skolgång för barn i skyddat boende”. Förvaltningen anser att begreppet ”skolgång” behöver förtydligas om man avser alla skolformer eller om det bara gäller vissa skolformer.

Konsekvenser för jämställdhet och för barn och barns rättigheter

Då ärendet är svar på en remiss från kommunstyrelsen gör förvaltningen ingen egen analys av ärendets konsekvenser för jämställdhet eller för barn och barns rättigheter. Förvaltningen förutsätter att en sådan analys vid behov görs av kommunstyrelsen i den fortsatta hanteringen av ärendet.

Förslag till beslut

Utbildningsförvaltningen föreslår att utbildningsnämnden godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande och överlämnar det till kommunstyrelsen som svar på remissen. Beslutet föreslås justeras omedelbart med anledning av remissens svarstid.

Bilaga

Stockholms stads program mot våld i nära relationer och hedersrelaterat våld och förtryck, prostitution, människohandel för sexuella ändamål samt sexuellt våld oberoende relation 2021 – 2025